

Congres NVGP 24 maart 2023

DIVERSITEIT

Workshopronde 1

Nr. 1 - Dynamische Interpersoonlijke Therapie in de groep bij Aanhoudende Lichamelijke Klachten

Dynamische Interpersoonlijke Therapie (DIT) is een psychodynamische behandelmethode ontwikkeld in het Anna Freud Center (Londen). Behalve voor patiënten met angst- en stemmingsstoornissen, wordt het therapiemodel ook toegepast voor patiënten met een cluster C-persoonlijkheidsstoornis en voor cliënten met Aanhoudende Lichamelijke Klachten (ALK). De DIT is oorspronkelijk ontwikkeld als een tijdgelimiteerde, individuele therapie, maar op meerdere plekken wordt het ook ingezet als therapievorm in een multidisciplinaire dagbehandeling. In de workshop zal mede aan de hand van een casus een beeld geschetst worden van de tweedaagse DIT-dagbehandeling voor Aanhoudende Lichamelijke Klachten zoals die in het Elisabeth TweeSteden Ziekenhuis te Tilburg wordt gegeven met een behandelduur van 26 weken.

Door Eugenie Beijer

Nr. 2 - 1 en 1 is 3: AFT in interpersoonlijke groepstherapie

De Affect Fobie Therapie in groepstherapie (AFT-G) wordt in Nederland steeds meer toegepast. Gezien de interpersoonlijke aard van het AFT-model, de focus op affecten en de hier-en-nu oriëntatie is AFT heel geschikt om toe te passen in de groepstherapie. De groepsdynamiek kan juist bij patiënten met sterke vermijdingspatronen behulpzaam zijn voor het overwinnen van de affectfobie. De therapeut neemt daarbij een actieve rol, gericht op het herkennen en loslaten van de vertrouwde vermijdingspatronen en het beleven van de adaptieve gevoelens in de actuele interactie met de groep. Daarbij is de interactie in de groep behulpzaam bij het actualiseren van het affect. Anderzijds is het affect behulpzaam bij het creëren van betekenisvolle connectie met anderen.

In deze presentatie worden de werkwijze van de AFT-methode en de interpersoonlijke groepstherapie geïntegreerd. Hiervan worden middels videodemonstratie praktijkvoorbeelden gegeven.

Door Mirjam Saschowa en Martine Hueting.

Nr. 3 - TA en de therapiegroep: een vruchtbaar koppel

Transactionele Analyse (TA) is een methode die zich onder andere goed leent om inzicht te krijgen in de betekenis van interacties en de gelaagdheid van persoonlijkheidsproblematiek. De grondlegger van TA, Eric Berne, noemde het geheel van projecties die in de groep voorkomen het group-imago. Hij zag dat als een medium waarbinnen relaties met belangrijke anderen in het verleden zich konden herhalen en dat ruimte kon geven om inzichten te verhelderen, scriptgestuurde gevoelens te verwerken en een nieuwe verbinding met de actuele realiteit aan te gaan. In deze workshop wordt een groepsdynamische methode gedemonstreerd om met het groupimago te werken.

Door Pierre Sebregts.

Nr 4 - ACT in Groepen

ACT (Acceptance and Commitment T(herapie, Training en/of Tools) is als methodiek, naast voor een individuele client, ook heel goed bruikbaar in groepen bijvoorbeeld als een training, een groepscoaching of als groepstherapie. Vanuit mijn werk als trainer en begeleider, waarin ik vooral met groepen werk, ben ik ACT procesmatig gaan inzetten in groepen waar ik mee werk (zowel met cliënten als met professionals).

Op die manier verbind ik het waarde(n)volle van de ACT-zuilen met de factoren die (wetenschappelijk aangetoond in Burlingame, (2011) en Yalom en Lescz (2005) in Bekker,2000) bijdragen aan groei van de client zoals herkenning, hoop, cohesie en sociaal leren. Inflexibele subprocessen zoals fusie met belemmerende gedachten, en het zelfbeeld, maar ook het inzichtelijk krijgen van onwerkbaar gedrag, worden sneller zichtbaar wanneer het zich afspeelt in het hier-en-nu, dus in het groepsgedrag. Groepsleden zien de ander in zijn eigen proces en kunnen hem daarin steunen. Daarnaast zijn zij de 'medespelers' in de ACT groepsoefeningen. Als groepsbegeleider krijg je enkele tools aangereikt die je mogelijk naar groepsprocessen laten kijken.

Na deze workshop kunnen deelnemers

- het belang van ACT-tools voor een groep benoemen
- ervaren hoe zij met enkele praktische ACT-tools oog krijgen voor inflexibele gedragspatronen
- de relevantie van ACT-tools vertalen naar de eigen praktijk.

Werkwijze: het bespreken van enkele korte theorieblokken, het oefenen met enkele kleine cases gericht op hoe ACT cohesie kan versterken en het beantwoorden van enkele korte praktijkvragen van deelnemers.

Door Monique Bekker

Nr. 5 – Bruikbare concepten uit Mentalization-based Treatment in de brede praktijk

Heb jij wel eens, dat je in een interactie bent met iemand, die blokkeert? Die vastdraait? Dat jij je standpunt helder probeert te maken aan je gesprekspartner, maar dat het maar niet aan lijkt te komen? Dat diegene tegenover jou, je maar niet kan of wil begrijpen? Of het maar niet van je aan lijkt te willen of kunnen nemen? En was diegene aan wie je denkt, je cliënt, die wel meehobbelt in de groep, maar niet echt 'mee is', en die weinig lijkt te doen met wat jij, je collega's of zijn/haar groepsleden hem/haar met alle beste intenties van de wereld proberen aan te reiken? Of was het een collega, waarmee je in gesprek was maar waarover je je achteraf afvroeg of jullie nu eigenlijk in hetzelfde gesprek zaten? Of misschien wel je manager of een 'lastige' verwijzer? Of misschien denk je juist wel aan jezelf. Aan een situatie waarin je je zelf op slot voelde, dat je je meer of minder bewust, niet meer lukte om nog flexibel te denken over jezelf en die ander, dat je vast raakte in je eigen emotie of overtuigingen van dat moment? En herinner jij je ook nog, hoe die situaties zich opklaarden. Wat hielp daarbij? Wat maakte dat jij die onbereikbare ander, toch wist te bereiken. Of, wat maakte dat jij, toen je zelf zo vastzat je je emotie of overtuiging, toch weer open kon staan voor een ander? Centraal vandaag staat de rol die 'de highway of epistemic trust' daarin heeft. MBT is een theoretisch verankerde, inmiddels breed geïmplementeerde behandelmethodiek, oorspronkelijk ontwikkeld als een welomschreven behandelprogramma voor cliënten met een borderline persoonlijkheidsstoornis. Inmiddels heeft het mentaliserend gedachtengoed nieuwe concepten vervat in de basale uitgangspunten van de behandeling en zich doorontwikkeld tot een transdiagnostische behandelmethodiek met een waaier van specifieke interventies voor een variëteit aan doelgroepen.

In de workshop staan we stil bij de bruikbaarheid van een aantal van die basale concepten in de brede praktijk. Aan de hand van een stukje theoretisch kader, praktische oefeningen en

rollenspellen worden de concepten tastbaar gemaakt in maar vooral ook buiten de specifieke kadering van MBT behandelprogramma's. We gaan aan de slag met rollenspellen rond complexe interacties waarin deze concepten richtinggevend kunnen zijn voor jou (groeps)interventies en handelen.

Door Maaike Smits

Nr 6. - Kracht van de groep bij experiëntiële Schematherapie

Tijdens deze workshop zul je kennis opdoen hoe je de groep kan inzetten bij de uitvoering van experiëntiële oefeningen binnen de Schematherapie

Binnen de Deeltijd Verslaving en Persoonlijkheid (Antes) zien wij patiënten die regelmatig terugvallen in gebruik. Van oudsher werd er gedacht dat eerst de verslaving behandeld dient te worden alvorens de persoonlijkheidsstoornis aangepakt kan worden. Wij kiezen voor een geïntegreerde behandeling waarbij verslaving en persoonlijkheid tegelijkertijd met groepspsychotherapie (schematherapie) worden behandeld. Dit maakt dat er gedurende de behandeling ook sprake kan zijn van een terugval in gebruik. Hoe ga je daarmee om als groepstherapeut? Hoe hou je het veilig voor de groep, de teruggevallen patiënt en voor het team? Wij zullen in deze workshop starten met het geven van een korte theoretische onderbouwing van ons model. Daarna zullen we gaan oefenen met elkaar waarbij de rollen van groepstherapeut zullen wisselen tussen de workshopgevers en de deelnemers van de workshop

Door Michiel Boog en Klaartje van Hest

Nr. 7 - Hoe divers ben jij in je binnenwereld?

Groepen in de Nederlandse GGZ zijn over het algemeen een buitengewoon divers gezelschap. Hoe geef je als Nederlandse, witte, hoogopgeleide vrouw of man leiding aan zo'n divers samengestelde groep. Welke valkuilen en obstakels kom je daarin tegen, ook in jezelf?

Wij startten samen in 2017 een schemagerichte groepstherapie bij de afdeling psychotrauma van PsyQ Kralingen. Door de jaren heen is de groepssamenstelling van een witte vrouwenpopulatie veranderd in een gemengde groep vrouwen en mannen vanuit verschillende etnische en religieuze achtergronden. In de workshop willen we met de deelnemers onderzoeken hoe met diversiteit experiëntieel gewerkt kan worden. Wat mag van jou in het licht staan en wat hou je liever in het donker. Rationeel zijn we vaak voor diversiteit, samenwerking, acceptatie van verschillen maar daarnaast zijn er meer onbewust gewoontes, dingen waar je je veilig en comfortabel bij voelt, die meer leunen op voorspelbaarheid, op wat we kennen en wat op ons lijkt. Hoe divers ben jij in je binnenwereld en hoe uit zich dat in contact? Via spel willen we je dit te laten ervaren.

Door Pim van Dun en Anja Tavenier

Workshopronde 2

Nr. 1 - Introductie over Culturele Responsiviteit in Groepspsychotherapie.

De workshop is een praktische introductie over wat culturele responsiviteit inhoudt. Wat betekent het, hoe doe je dat en wat vraagt het van de groepstherapeut.

Na een interculturele opwarmingsoefening volgt een kort overzicht van de ontwikkeling in Nederland van de stroom vrijwillige en onvrijwillige immigranten en hoe ik ertoe ben gekomen een interculturele groep te starten.

Ik ga in op de noodzaak om ruimte te maken voor

1. Uitbreiding van culturele kennis.
2. Gebruik maken van bepaalde methoden.
3. Ontwikkeling van een bewuste open houding van de therapeut.

Dit gebeurt aan de hand van praktische voorbeelden. Indien mogelijk kunnen we in 3 subgroepen dieper ingaan op bovengenoemde aspecten.

Door Maria van Noort

Nr. 2 - Wij zijn (niet) verschillend

Als groepstherapeut heeft u uw therapiegroep met zorg vormgegeven. U heeft nagedacht over de doelgroep, over welke cliënten wél en niet geschikt zouden zijn voor uw groep en waarom. We hopen op overeenkomsten en herkenning tussen de groepsleden, maar ook op voldoende verschillen, diversiteit en dynamiek. Zodra de groep eenmaal loopt zijn we blij met de groeiende groepscohesie en herkenning, en soms verliezen we dan de onderlinge verschillen en de diversiteit van een groep uit het oog. Zonde! Want (durven) kijken naar welke rol diversiteit speelt in uw eigen groep, hoe u en uw groepsleden met onderlinge verschillen omgaan, welke verschillen wel of niet bespreekbaar zijn, en hoe diversiteit in een groep te adresseren kan juist een enorme verrijking zijn voor het groepstherapeutische proces!

Als deelnemer gaat u in deze workshop aan de slag om uw eigen groep en uzelf als therapeut onder de loep te nemen om de (verborgen) kanten van diversiteit op het spoor te komen. Welke verschillen zijn binnen uw groep duidelijk zichtbaar? Wat zijn de verborgen verschillen en waarom zijn die tot nu toe verborgen gebleven? Welke rol speelt diversiteit in uw eigen leven en hoe beïnvloedt dat uw houding als therapeut? Welke verschillen ziet u momenteel ((on)bewust) over het hoofd of durft u niet aan te kaarten? Op welke manier zou u het wél kunnen adresseren, en wat zou dat op kunnen leveren? Vanuit onze specifieke ervaring met groepstherapie voor volwassenen met een adoptie-achtergrond denken we mee over de praktische en therapeutische implicaties van diversiteit in uw groep.

Door Anna Bartak en Malou Geenevasen

Nr. 3 - Rekening houden met diversiteit in sekse, gender en seksuele oriëntatie in je werk

Zorg op maat leveren betekent ook rekening houden met diversiteit in sekse, gender en seksuele oriëntatie. Wil je weten hoe je sensitieve zorg kunt leveren voor iedereen? Met deze workshop helpen we je op weg!

Wat maakt het uit of iemand man of vrouw is of zich anders identificeert? Waarom zou een seksuele voorkeur van belang zijn? Of het verschil tussen transgender en cisgender personen? Vaak maakt dat helemaal niks uit, maar soms is het cruciaal. Bijvoorbeeld wanneer het over (mentale) gezondheid gaat. Wil je weten hoe je sensitieve zorg kunt leveren voor iedereen? Met deze workshop helpen we je op weg!

Deze workshop wordt verzorgd door een medewerker van Rutgers.

Nr. 4 - Diversiteit: spiritualiteit en zingeving

In het nieuwe Leerboek Groepspsychotherapie (Verhagen & Ter Haar, 2022) is een mooi hoofdstuk aan gewijd aan diversiteit. Hanteren van diversiteit is dan ook een competentie die om kennis en kunde vraagt. Daarbij is ook nodig dat de professional de eigen levensbeschouwelijke oriëntatie kent in relatie tot het beoefenen van diens professie, ook als groepspsychotherapeut. Zo zou een vraag kunnen zijn welke waarden leidend zijn. We zullen dat vragenderwijs met elkaar oefenen.

Door Piet Verhagen

Nr. 5 - How to assess multigenerational trauma? *

Posttrauma adaptational styles encompass intrafamilial and interpersonal psychological and behavioral coping, mastery and defense mechanisms the victim/survivor adopted as survival strategies during and after the trauma. These adaptational styles also shape the survivors' parenting and family life and, in turn, their children's upbringing, emotional development, identity, and beliefs about themselves, their peers, their societies, and the world, thereby becoming intergenerational. The aim of our workshop is to familiarise participants with the different types of adaptational styles, learn and practice how to assess Posttrauma adaptational styles. Workshop leaders will share case examples from Ukrainian context.

*Deze workshop is in het Engels.

Door Iryna Frankova en Natasha Dobrova

Nr. 6 - Transculturele psychiatrie in de klinische praktijk

Cultuur-sensitieve zorg staat al lang op de agenda van de geestelijke gezondheidszorg. Vaak zien we dat leidinggevend en medewerkers het lastig vinden om optimaal gebruik te maken van de culturele diversiteit in hun teams. Het overgrote deel van de zorgprofessionals vindt het lastig om met patiënten te werken met een andere culturele achtergrond of migratieachtergrond. Komt dit doordat er minder cultuursensitief wordt gewerkt of zijn de behandelprotocollen niet aangepast aan de culturele achtergrond. Moet je meer met etnische matching werken of vormt de taal een barrière of spelen de verschillen in cultuur tussen de patiënt en hulpverlener hierin een rol, waarbij er verschillende verwachtingen kunnen ontstaan van de behandeling. Hoe gaan we om met hanteren van vooroordelen en culturele (tegen) overdracht en besef van heersende discriminatie en uitsluiting. Indien een behandeling niet loopt grijpen we dan meer terug naar 'culturalisatie' of moeten we het hebben over de 'behandelrelatie' en niet proces ingaan van 'blaming the victim'. Daarnaast kan een cultuurcompetentie behandelaar niet efficiënt werken in een cultuur incompetentie organisatie.

Er is steeds meer discussie hoe we binnen de organisaties diversiteit kunnen invoeren. Is dit een actief beleid of toch een passief beleid? Hoe gaan we hiermee om? Daarnaast, hoe kijken we dan tegen de categorale instellingen? Is dit een parallel proces van uitsluiting of moeten we meer naar expertise werkgericht denken en consultaties?

Door Heval Ozgen

Nr. 7 - Diversiteit & Supportgroep voor Tieners uit Oekraïne, een preventief hulpaanbod voor vluchtelingen*

Een Oekraïense en Nederlandse psycholoog zullen hun ervaringen delen rond de ontwikkeling en implementatie van de Supportgroep waarmee zij tussen 20 mei en 29 juli 2022, 41 Oekraïense jongeren psychosociale hulp hebben geboden. Zij hebben dit gedaan samen met hun collega Mariës Ruepert (praktijk Pro-psychologica), op verzoek van team jeugd van de gemeente Delft. De Support groep is gebaseerd op twee (evidenced based) programma's: 'Problem Management Plus (PM+)' en 'Children and War' aangevuld met oefeningen en kennis die de trainers vanuit hun eigen achtergrond kennen. Hierbij valt te denken aan o.a. videomateriaal, non-verbale activiteiten vanuit de groepstheraplay, interventies bekend uit positieve psychologie, cognitieve gedragstherapie, diverse behandelmethodes gericht op traumaverwerking en/of herstel van problematische gehechtheidsontwikkeling.

*Deze workshop is deels in het Engels.

Door Iryna Norkina, Felicia Stoutjensdijk en Frits van Hest